

Marjan Tomšič
UROKI POLNE LUNE III.

Zaman nam poskušata védenje in modrost iz sanjskega sveta pomagati, če se sami ne potrudimo, da bi razumeli njuno simbolno govorico. Ta naš drugi, neznani jaz nam želi povedati, v katero smer kaže kompas naše duše, koliko je ura, kaj je v skladu z Vesoljem in Zemljo in nami samimi in kaj ni – in je torej nam in vsem drugim bitjem v škodo. Ono, onstransko, nezavedno ... se zelo trudi, toda mi zamahnemo z roko in si rečemo: Ah, sanje! Le kdo bi se z njimi ukvarjal! Čista izguba časa. Zato se izgubimo v labirintu življenja in seveda ne moremo dojeti, kje in kdaj smo zgrešili pot, ki bi nas pripeljala iz zablod.

Napotek bralcu

Če te knjige (in tudi *Urokov I. in II.*) ne boste mogli brati po vrsti, torej od začetka do konca, jo berite pač tam, kjer se vam naključno odpre. Če vas pritegne, berite dalje, če vas odbije, poiščite novo, naključno najdeno stran ... Še to: naleteli boste na dobesečne ponovitve ali na variantne ponovitve. To ni napaka; je namerno ponavljanje tistih delov pripovedi, ki so ključni za razumevanje *Urokov* in človekovega življenja sploh.

Naslov treh knjig je *Uroki polne lune*. Lahko bi bil tudi: *Blodnje*. Mar ni zgodovina človeštva ena sama blodnja? Koliko zablod, koliko zavajanj, manipulacij, sovraštva, izdajstev, množičnih umorov, sežigov in požigov, rušenj, atomizacij in vsega drugega, kar nima niti imena! Blodnje, norost, bolečina. O čem nam govorijo zgodovinsko preverjeni dogodki zadnjih dvesto, tristo let, če ne o blodnjah, ki se stopnjujejo in nas navdajajo s tesnobo in grozo pred bitjem, ki se imenuje *homo sapiens*?! Upali smo, da nas bo znanost rešila, toda znanost brez morale in etike (znanost v pokorni službi vojske, politike, ekonomij in religij!) nas vedno bolj divje in brezsravno vodi v zablode, ki že ogrožajo obstoj ne samo človeštva, temveč življenja na planetu sploh! Leta 1945 smo se zakleli: Holokavst danes in nikoli več! In vendar se v različnih variantah in vsebinah ponavlja na vseh koncih sveta. Kakor blodne sanje, ki se jih nikakor ne moremo znebiti, ki jih nikakor ne moremo prekiniti.

Uvod

Te sanjske zgodbe so muhasto samosvoje, sploh se ne zmenijo za logiko, torej za zdravo pamet, ampak ubirajo svoja pota, pri čemer jim je vseeno, če se je v eni od zgodb literarni, oprostite, sanjski junak imenoval Humbert in se ta ista oseba v neki drugi zgodbi imenuje Jakob. Pa gre vendar za eno in isto osebo! Nekaj podobnega se je zgodilo z Órfanom; na koncu druge knjige umre in se v tretjem delu pojavi kot Kosterca, a v njem biva isti duh, kot je bil v Órfanu. V tretji knjigi te sanjske kronike oziroma v tretjem delu romana Uroki polne lune se kar sam od sebe pojavi podnapis Roman kaosa in še podnapis Slehernikova sanjska kronika. Zato ima zapisovalec teh zgodb veliko težav, še več pa jih bo verjetno imel bralec, ki bo, vsaj nezavedno, hotel ta kaos urediti v nekakšen sistem; kajti sistem zagotavlja preglednost, razumljivost, predvsem pa varnost. Ampak mu ne bo uspelo, kajti sanjske in resnične zgodbe se ne prepletajo in razpletajo tako, da bi jih razum lahko razvozlal. To lahko stori le oni drugi, nezavedni »razum«; če seveda nezavedni inteligenci sploh lahko rečemo razum. Po mojem ne, kajti z zdravo pametjo nima nič opraviti. Le bralec, ki vse to bere in sploh ne razmišlja, kaj pomeni posamezni dogodek oziroma zgodba in kako razumeti številne simbole, znake, metafore, arhetipe in vse drugo – torej le bralec, ki se enostavno prepusti toku reke Kaos, ima vsaj malo možnosti, da ga bo na koncu razsvetlilo celostno spoznanje in se bodo vse te zgodbe in nore pripovedi strnile v eno samo točko in bo ta bralec vzkliknil: Pa je bilo vendar vse tako skrajno preprosto, tako otročje lahko! Pa bo vse razumel in z zadovoljstvom odložil knjigo, čeprav že naslednji dan ne bo več ničesar

razumel in se tudi ničesar ne bo več spominjal. No, ja, saj; če se ne bo spominjal, mu tudi razumeti ne bo treba ničesar več. Ampak ta, ki vse to zapisuje, pa bi si le želel več reda in preglednosti, saj mnogokrat tudi sam ne ve, kako se eno z drugim povezuje ali dopolnjuje in v celoto zaokroža. Kljub temu piše naprej, ker mu pač neki nedoumljivi čut dokazuje, da je vse na svojem mestu in da se vse z vsem in s kozmičnim redom-neredom sklada. To pa je pomenljivo, usodno sporočilno, za obstoj človeka in njegove civilizacije življenjsko pomembno.

To se je moralo zapisati, da bi pisec imel več miru, bralec pa več potrpljenja. Čeprav je ta pomemben zapis nastal zelo pozno, ga bomo dali na začetek tretje (zadnje) knjige; prva in druga sta pač brez teh tolažilnih navodil oziroma spoznanj. Pa kaj potem?! Ne bo nobene škode, kajti vsaka od teh knjig vsebuje tudi ostali dve; prva skriva v sebi drugo in tretjo, druga prvo in tretjo in tretja prvo in drugo. Morda bo kdo vprašal, zakaj pa potem morajo biti tri, ko bi pa lahko bila le ena. Ne gre, ni možno, kajti vse tri skupaj tvorijo celoto, katere osnova je kaotični absolutni red. Ta pa je velika skrivnost, ki je še mnogo stoletij ne bomo mogli razvozlati in razumeti. No, če sploh kdaj!

Órfano je, kot je bilo zapisano na koncu druge knjige *Urokov*, umrl:

In potem, iznenada, spoznanje, kakršnega še ni bilo: videl je simbol Večnosti in v njem Boga. Simbol je bil tale: spirala, ki se je hitro vrtela in s strahotno, človeku nedoumljivo močjo vlekla vase vse, kar je bilo v njeni bližini. V globini spirale, na njenem dnu, je bila črna krogla. Njena črnina je bila popolna in dokončna in je v ljudeh vzbujala nepopisno grozo. Na temnem nebu se je nato simbol na brušenih ploskvah velikega diamanta postoteril. In rekel si je: Ne vidim več jasno, preveč je teh znakov. Mrgolijo kot nešteta ozvezdja. Utripajo kot naša uboga, preplašena srca. In je zaprl oči, ker ni hotel več gledati duše sveta.

In je zaprl oči ...

To je pomenilo njegov odhod s tega sveta. Saj je bilo čisto preprosto: telo, se pravi materija, je izginilo, pravzaprav se je spremenilo v energijo, duša pa, ki ni bila s tega sveta, je šinila v človeku nedoumljiv prostor in čas, ki pa je, in to bo gotovo težko razumeti, obstajal, razumljeno zunaj logosa, v istem prostoru in času kot ta naš vidni in otipljivi svet. Vem, razum tega pač ne more doumeti in sprejeti, zato seveda tvegam, da bo ta del romana ostal do konca vseh časov nesprejet.

Ker pa je večnost prvi in zadnji zakon vseh vesolij, Órfano seveda ni mogel kar tako izginiti. No, on osebno je poniknil, namesto njega pa se je pojavil njegov neke vrste fizični dvojnik. Imenoval se je Kosterca.

In ta Kosterca je nekega dne odprl lokalni časopis in presenečen ugotovil, da se nekdo norčuje iz njega. Vtaknil ga je v strip in ga preimenoval v Triglavko, to pa zato, ker se je Kosterca odločno in brezkompromisno zavzemal za splošno sprejeti simbol svojega naroda, za Triglav; a to je bilo v nasprotju z vladarji sveta in Novim redom (Neue

Ordnung), ki je od vseh narodov zahteval, da se odpovedo svojim mitom in simbolom in s tem, jasno, tudi svojim pravljičam in legendam in, posledično, vsem svojim preteklim rodovom.

V omenjenem stripu je bil Triglavko, se pravi Kosterca, čisto razmazan, črn in prav grdo spačen. Imel je tri glave in zmajev rep, na katerem je mahedral napis: *Zmagali bomo!* Da gre res za Kosterco in ne za koga drugega, je bilo razvidno iz njegove podobe. Pa še čez celo zmajevsko telo je bilo napisano *Kos Terca*. Jasno! Kost Serca.

Ker se Kosterca ni hotel vdati, pa tudi strip ga ni niti malo vznemiril ali celo prizadel (saj se mu je glasno smejal in zabavljajl čezenj), so mu sugerirali, naj obišče dr. Caveza. In res, ubogal je notranji glas in se že čez kak teden znašel pred tem čudežnikom. Alternativcem. Ta ga je gledal globoko v oči in mu s hipnotičnim glasom govoril: Vse življenje iščem smisel. Nisem srečen. Moje zdravljenje ljudi je le izziv, spopad z boleznijo, ki jo hočem premagati. Zdravim skozi oči. Grem v človeka in od znotraj delujem na bolne točke. Energijo odvezem ali dodajam, kot je pač potrebno. Najprej moram seveda bolnika pridobiti, ga prepričati. Če mi ne verjame, je ves moj trud zaman.

In Kosterca je legel na divan, on pa je položil svojo levo roko na njegovo čelo. Govoril je, da ga zdajle, ta hip zdravi z negativno energijo. Nekaj je šlo vanj, napolnilo ga je in bilo je prijetno.

Dr. Cavez je razlagal: *Hipofiza, v njej je napaka. Prekinjen je stik med zavestjo in podzavestjo. V vaši podzavesti je nekaj narobe. To bi zahtevalo več srečanj med vami in mano. Seveda, terapevtskih srečanj!*

Dal mu je prijetno dišečo tekočino, z njo se mora mazati po čelu in vratu. Potem ga je postavil na sredino sobe in ga samo z mislijo premikal sem in tja, nazaj in naprej. In Ko-

sterca je potlej sédel na stol, on pa mu je z oljčnim oljem masiral vratna vretenca in lopatici ... Ko je ravno končal terapijo, je prišel na obisk doktorjev prijatelj iz otroštva, imenovan Čelofiga (kitajsko: tisti, ki leta po nebu). Dr. Cavez se je razveselil njegovega prihoda. Sredi sobe so se nato prijeli za roke: desno od Kosterce je bila Čelofigova žena, on na sredini, levo od njega Čelofiga. Zaprli so oči. Začelo ga je majati naprej, nazaj, naprej in nazaj. Potem pa je zaznal, da se dvigajo in lebdiyo pod stropom. Ni si upal misliti na telesno bližino lepe žene *Tistega, ki leta po nebu* ... Bila je to pač levitacija in prebujanje zakrnelega libida zakrknjenega romantika Kosterce. Seansa ni uspela, ker Kosterca v vse te coprnije ni verjel globinsko, globalno pa sploh ne. To je pozneje ugotavljal v svojem pisnem poročilu dr. Cavez. Priložena je bila fotografija, na kateri ta doktor s prisego potrjuje resničnost napisanega. Prisegal je s palcem in kazalcem, ki pa nista bila iztegnjena. Krivila sta se. Torej je šlo za krivo prisego.

Zato je že nekaj dni zatem izpolnil ukaz svojih nadrejenih (ki jih ni poznal, saj jih še nikoli ni videl, ni se rokoval z njimi, niso se mu predstavili – a vendar so bili resnični prav toliko, kot je resničen recimo vodja nekega oddelka, ki ima na vratih napis: Prof. dr. Mihael Zanzibar, šef oddelka PSI). Kosterci je torej dr. Cavez s svojim darom telekineze in z močjo vudu magije zabil žebelj v možgane. Bolečine so bile neznosne, bruhal je, se potil, se tresel kot preplašen pes ... in bil prepričan, da bo umrl. Magnetno resonančna naprava v bolnišnici usmiljenih sester, s katero mu je dr. Mahkota pregledal možgane, milimeter za milimetrom, ni odkrila ničesar. Ni odkrila tistega groznega, kak decimeter velikega žeblja! Dal mu je tablete proti bolečinam in mu rekel: Vse to je le psihosomatsko, več. Čez kak teden boš že zdrav. Možgani se znajo kar sami

spet urediti, le njihov antivirusni program rabi nekaj časa, da najde vsiljivca in ga potem počasi razkroji ter izloči. Zaupaj veliki Naravi in ne nam, dohtarjem.

Tako je bil rekel in se nagajivo smehljaj. In res je začela bolečina z vsakim dnem bolj in bolj popuščati in čez dober teden je bil že spet zdrav. Da bi ga dr. Mahkota razvedril, mu je povedal tole čudno zgodbo:

Veš, bil sem na razstavi evropske sodobne umetnosti. Hodim sem in tja, gledam te mojstrovine, a ničesar ne razumem, pojma nimam, kaj so hoteli povedati vsi ti priznani, torej od raznih žirij in komisij potrjeni slikarji. Pa zagledam tam v kotu mlado žensko, ki se stiska k steni in nekaj skriva. Stopim bliže in vidim, da drži v roki kocko ledu, na njej pa leži zmrznjen čisto mičken fantič, velik komaj kakih pet centimetrov. Pa rečem tej mladenki: Dajte no vendar tega otročka dol z leda! Nekam na svoje toplo telo ga stisnite, da se odtaja in oživi. Pa mi ta mamica reče: Saj bi, a se bojim, kaj bojo rekli vsi drugi, vsi ti veliki umetniki, svetovno znani, slavni. Smejali bi se mi, se norca delali iz mene.

Poskušal sem jo pomiriti, pa sem ji rekel: Saj ga sploh ne bodo videli, ker je pač tako mičken. Pedenjped je, ubogi pedenjpedek. Pa me je gledala, gledala in začela jokati. In potem je le vzela otročiča z ledene kocke in si ga porinila pod zavih obleke, tam v bližino svoje leve dojke. Otrok se je odtajal in začel jokati. Cvilil je kot čisto mičken kuža. Njegov glas pa je bil tako šibak, da sem ga še jaz, ki sem stal ob njej, verjetno njegovi mami, komaj slišal. To jo je opogumilo, pa ga je ljubeče porinila gor proti sesku. Takrat je tisto prežalostno cviljenje, jecljanje in hlipanje utihnilo in zaslišala sva, kako to otročè, ta pedenjped poje pesem visokih junijskih trav, ko skoznje vleče topel in blag večer.

No vidite, sem ji rekel, nič hudega se ni zgodilo. Nobeden od onih niti ne sluti, kaj skrivate tam blizu svojega srca. In zdaj, tudi če zaslišijo to pesem, ne bodo vedeli, kaj pomeni in od kod prihaja. Mislili bodo, da imajo prisluhe, kajti vsi brez izjeme so malo drogirani, veste. Preden so prišli v to ogromno dvorano, so pošnofali vsaj eno črtico ali pa pokadili kak dober džojnt. Torej, bodite brez skrbi in se čim prej izmuznite ven, saj vendar ne spadate med te divjake, ki tečejo na vrh gore in zdirjajo takoj dol, pa tam na startu potem buljijo v štoparico in si nekaj zapisujejo, pa so ali zadovoljni in butasto srečni ali pa razočarani in jezni, pa brcnejo kamen, da odleti v bližnji avto, pa potem zakolnejo: Prekleti osel, pa kaj si se dal točno tja?! Se nisi mogel parkirati malo bolj levo ali pa desno? Ma, kurc te gleda!

Mamica s pedenjpedom se je počasi premikala proti izhodu. Da bi jo opogumil, sem stopal tik za njo in jo nazadnje celo prijel pod roko, kot da sva par. Ko sva bila že na ulici in je mladenka končno svobodno zadihala, sem se ji nasmehnil, pokimal in hitro stopil proti podzemni z oznako Sever, III/D.

Kosterca ga je nejeverno gledal. Potem se je zarežal in rekel: Oh, spet ena od tvojih mono pravljič. Ampak je dobra, veš, ima neki smisel in pomen. Čutim ga, do jutri se mi bo že razkril. Ali pa tudi ne, saj je vseeno. Je tako?

Mahkota je pokimal in začel brskati po žepih, da bi si prižgal cigarillos. Potem je vprašal: Imaš ogenj? In Kosterca je rekel: Imam. Ko je potegnil iz žepka na suknjiču staromoden *fajercajg* na bencin in z nitko, vato ter koleščkom in brusilnim kamenčičem, se je začel dr. Mahkota uživaško hihitati. Ja, je rekel, ti si pa res stare sorte ogenj-žnura-kamen.

Nekaj ga je vleklo med tamariske in akacije, v mičken, iz desk zbit hlevček. V temnem žrelu vrat je stal ljubek deček, star pet ali šest let. Klical ga je k sebi, mu z roko dajal znake, naj pohiti. Vabilu se ni mogel upreti in je kar šel. In tu, v hlevu, je goreče, koprneče, poln bridkosti in bolečine objel dečka in se dolgo poslavljaj od njega. Njegove oči so bile bistre, žive, življenje samo, za katero pa je vedel, da bo zdaj, po njegovem odhodu – umrlo. Ta deček bo umrl. Življenje bo umrlo in umrla bo tudi smrt.

Po tem žalostnem doživetju je Kosterco srečala Leda, tokrat ob njej ni bilo Jelene in Leda tokrat ni bila le glava, ki spreminja lastnosti vode; saj se spomnite? Z Jeleno sta jo bili prepričali, da je tekla v hrib, gor proti vrhu.

In zdaj mu Leda reče: Živijo, greš z mano? Kam pa? Eh, boš že videl. Ala, greva!

In sta šla. Stopila sta v hotel Vita mea in Leda je pritisnila gumb ob dvigalu. Ko sta vstopila in so se vrata zaprla, je presenečen ugotovil, da je dvigalo majhno, komaj za dve osebi. Začela sta se vzpenjati. Med dviganjem pa se je dvigalo večalo in večalo, nazadnje je bilo tako veliko kot celo nadstropje; in to nadstropje se je dvigalo, neverjetno! Kar celo nadstropje je postalo dvigalo! In celo nadstropje je hitelo gor in gor. Ko se je ustavilo, sta se znašla na vrhu tisoč sto metrov visoke stolpnice. To seveda ni bil več hotel Vita mea, ampak nekakšna moderna cerkev. Na vrhu pa nista bila več sama – okoli njiju je mrgolelo najmanj tisoč ljudi, moški, ženske in otroci. Od kod vsi ti ljudje? se je čudil in tudi plašil. Ne da bi videla in se tega tudi zavedela, sta s sabo na to višino pripeljala vso to množico. Skupaj z njima so vstopili, a jih nista zaznala! V tisto mičkeno dvigalo so vstopili! Le kako?

In ženska, ki je bila članica tajnega društva RUH, mu je rekla: Dviganje ni bilo ne vem kako velika čarovnija. Pro-

blem pa je, kako zdaj naučiti te ljudi leteti, kajti od tod ne vodijo dol nobene stopnice in tudi dvigala ni več. Morali bomo leteti, kot letijo ptice. Razumeš?

Nič ni razumel in postalo ga je strah. Stolpnica je bila tako visoka, da so se preko nje kobalili oblaki, se pravi, da je bil vrh zdaj v megli, zdaj v soncu.

Obstaja en sam način, da spraviva te ljudi dol. Jaz bom molila, ti pa meditiraj, tako, no, pač po svoje. Priklicati morava duha vere; bolj laičen izraz za duha vere je, recimo: absolutno prepričanje. No, začniva.

Leda je pela z angelskim glasom; to je bila njena molitev. Kosterca pa je zaprl oči in njegova duša je klicala ime Gospodovo. Ni trajalo dolgo, ko se je nad ljudmi razlila srebrnkasta megla. Ovila jih je in naredila nad njimi kupolo. Potem je ta čudna meglica potrpežljivo čakala, da se ljudske duše odpro in jo sprejmejo vase. Toda nobena duša se ni razprla, niti za mikron ne. Ostale so trmasto stisnjene, kot školjke, ko v bližini zaznajo sovražnika.

Meglica je čakala tri dni in ker se v tem času razen Lede in Kosterce ni nobena duša odločila, da se napolni s to srebrno lepoto in dobroto in milostjo ter ljubeznijo, je odšla. Dvignila se je nad stolpnico in nad ljudi ter odlebdela v veselje. Kmalu je postala nevidna.

Potem se je začela stolpnica hitro dvigati in ko je dosegla okoli pet tisoč metrov, so začeli ljudje zmrzovati. Panično so iskali stopnice, da bi ubežali mrazu, toda nobenih stopnic ni bilo in nobenega dvigala ne. Vrh stolpnice je bil popolnoma gol in raven, celo brez ograje je bil in v betonskih tleh ni bilo niti najmanjše razpoke. Torej ni bilo rešitve. Nekaj najbolj pogumnih in vitalnih (športnih) tipov je po zidu splezalo nadstropje niže, tudi dve ali tri nadstropja; tam so razbili šipe, zlezli v prostore in iskali stopnice ali dvigalo. Pa tudi tam, torej v nižjih nadstropjih,

ni bilo ničesar, kar bi jim omogočilo spust in rešitev. Nazadnje so počeli to, kar ljudje počno v paniki. Metali so se v globino. Molče in tiho so skakali v brezno. Možje, žene in otroci so se prijeli za roke in skočili. Tako tudi zaljubljenici, bratje in sestre, prijatelji in prijateljice. Starci in starke, zdravi in bolni. Po naravi veseli in po naravi žalostni. Lepi, simpatični in grdi. Pesimisti in optimisti. Uspešni in neuspešni, zmagovalci in poraženci ...

Le dve bitji sta razširili roke in poleteli nad prepad. To sta bila Leda in Kosterca. V popolni veri, absolutno prepričana, da sta breztežna in imata krila: kakor ptice, kakor metulji, kakor kačji pastirji, kakor vse druge žuželke in kakor ... sta torej razširila roke in odletela s te gromozanske višine, iz mraza, ki je postajal vedno bolj strupen. Preden sta se pognala v praznino, sta videla, da so vsi, ki niso skočili, že bili spremenjeni v stoječe, čepeče ali ležeče ledene figure. Otrpnili so kakor Lotova žena, ki se je bila ozrla, ko je z možem in s hčerama bežala pred Gospodovo jezo iz Sodome v mestece Segor.

Leda je rekla Kosterci, medtem ko sta se počasi spuščala: Ena največjih skrivnosti je skrivnost vere. Ni razložljiva in se je ne da priklicati z nobeno molitvijo. Pride in te napolni ali pa ne pride in pač ne boš nikoli okusil te božje sladkosti.

Kadar se te Božje dotakne ... Nihče ne ve, zakaj in kako se to zgodi. Ljudje, ki doživijo tolikšno milost, navadno niso niti verni niti neverni. Kar tako živijo svoje vsakdanje življenje, in potem se nekega dne zgodi, da začutijo v sebi toliko lepote, harmonije, sreče in zaokrožene moči, miru in vere vase in v svoje delo (ki ga bodo šele opravili), da so tik pred pregoretnjem. Vse to je namreč preveč za ubogo človeško srce.

Sicer pa živimo kar tako, pač tja v en lep, sončen ali pa deževen dan. In tako se je zgodilo tudi Kosterci. Ko sta se z Ledo prizemljila, je duh Gospodov odšel iz njega (toda ne tudi iz nje!) in bil je spet povsem navaden zemljan.

Še isti dan, enkrat proti večeru, je krohotaje opazoval, kako debeluhar Kamen Prašič kokošim v naprstnike toči srbsko slivovko, one pa to močno žganje z največjim veseljem in užitkom pijejo. Kot prave pijandure! Velik petelin ostro protestira, pa mu debeluhar zapre kljun in ga sune nekam dol. Občepi spodaj v temnem kotu in se več ne dere.

Debeluhar in Kosterca sta se še nekaj časa zapijala s kokoškami, potem pa se močno pijana znašla v gmajni in tam ob grmičku zagledala mičkenega zajca. Bil je neznanško ljubek in prijazen. Kosterca ga je vtaknil v žepek srajce in zajec je rekel: Veš, jaz sem v resnici velikonočno jajce! V zajčka sem se spremenil samo zaradi tebe. Vidiš, kako te imam rad!

Zamišljeno ga je čohljal za uhlji, potem pa ga je položil na travo in zajček je odskakljal čez gmajno. Sonce je že zahajalo in zlatilo vrhove visokih hrastov na zahodni meji kmetije. Kamen Prašič (ali Kamenprašič), nekoč ilustrator pravljic, ki jih je bil ukradel Órfanu in objavil (pravljice in ilustracije) pod psevdonomimom Vint Gar, je zdaj zaprl pijane kokoši, še prej pa je mednje spustil treznega in hudo jeznega petelina, njihovega pastirja in tolažnika.

Hodil je po temni cesti proti Črnotičem. Bil je utrujen, pa je sédel na kanton in tu, ob robu ceste, je v prah nekaj pisal, o nečem je globoko razmišljal. Videl je resne, zaskrbljene, žalostne obraze Istranov. Vprašal jih je: Kako je? Rekli so: Ah, tako, bolj slabo.

In tedaj je zagledal Šamona Jerduša. Ležal je ob robu ceste in bil videti zelo bolan. Po nerodnosti mu je polil stopalo desne noge z vodo od kislega zelja. On pa je rekel, da to ni nič in naj ga to ne skrbi. Kazal je na zemljo in s šibkim glasom govoril: Kosterca, potres, potres! In je pri tem pulil zelene bilke iz obcestne brežine.

Tedaj je Jerduš izginil in Kosterca je zaslišal oddaljeno mrmranje, tokljanje palic, podrsavanje in hrskanje korakov in močno zvonjenje; kot takrat, ko sta njegov prejšnji jaz, Órfano, in njegov prijatelj Rupko iskala gobe in se izgubila v časovni luknji tam blizu zaselka Paldigija nad Kaštelom. Vstal je in se oziral, od kod prihajajo ti zvoki. Tedaj zagleda procesijo mrtvih in zasliši glas Šamona Jerduša: Pršišjon mrtvih, Kosterca. Se pravi, po vaše: procesija mrtvih. Saj sem ti, ko sem bil še živ, večkrat govoril o tem. Se spominjaš? Duše, ki so iz različnih vzrokov zadržane v vmesnem prostoru in ne morejo naprej v Nebesa, se tu vicajo. Se tu skozi trpljenje in neprestane molitve očiščujejo. Vidiš, med njimi sem tudi jaz, se pravi: je tudi moja duša, dušica uboga. A duša moje žene je že šla naprej, ona je že v nebesih. Jaz pa se moram tu, med zemljo in nebom, vicati tristo ino šestdeset zemeljskih let. Takšna je bila razsodba tistega, ki se imenuje Resnični in Pravični. Vendar še obstaja možnost, da se v njem prebudi milost in sem po njej rešen tavanja v meglenem dežju, mrazu, blatu, snegu in ledu.

In Kosterca je zagledal na stotine teh ubogih duš. Bile so podobne menihom v dolgih, temno rjavih haljah in pokrite s črnimi kutami, vsaka je držala v roki prižgano svečo in vse so neprenehoma molile: Oče naš, ki si v nebesih ... Oče naš, ki si v nebesih ... Hodile so počasi, mukoma in stokajoč. Pred njimi je stopala zelo visoka pojava s križem, okoli katerega je bilo vse polno težkih zvonov. Kar

tako so viseli v zraku, na nič niso bili privezani. Vsi pa so zvonili, zvonili, zvonili ..., da se je zemlja tresla in je sivo nebo podrhtevalo.

In videl je, kako tava ta procesija skozi neštete pomladi, vroča poletja, vetrovne, deževne, blatne in meglene jeseni in skozi zime, ko pod njihovimi nogami zoprno cmoka plundra in se za njimi vleče megla; ali pa škriplje zaledeneli sneg in piha ostra, neusmiljena burja. Piha skozi kosti in kosti žvižgajo in žalostno, prežalostno pojejo. To je glasba, kakršne živi človek ne sme slišati; če pa jo, pomeni, da bo kmalu umrl. In Kosterca jo sliši, vidi procesijo, prepoznava v okostnjakih pokojne in ve, da ni več daleč dan, ki bo zadnji. Bo zadnji večer, zadnja noč, zadnje jutro in zadnji korak, zadnji vdih in zadnji izdih in zadnji pogled; zadnja slika, ki bo okamnena, zaledenela in ostala za vse večne čase nespremenjena.

Bila je neka sončna nedelja. Kosterca je bil še otrok, star pet let in pol. Stopal je med mamó in očetom, držala sta ga za roki in bilo mu je lepo. Bil je blaženo srečen. Gredo mimo neke hiše, sonce na pročelju te bele stavbe se tako čudno blešči. Toplo je in mirno, tiho in spokojno. Tedaj se deček zave, da bo tako tudi takrat, ko bo umiral. Ve, da bo gledal takšno stavbo, popoldansko sonce jo bo grelo in vse naokoli bo tiho, mirno, spokojno. To bo njegova zadnja podoba s tega sveta. S to sliko v sebi bo odhajal; počasi bo temnela, bolj in bolj temnela, in potem jo bo vsrkala črnina večne noči. In to bo konec.

In je mračno, hladno, iz megle drobno rosi. Z očetom, ki je oče in hkrati tudi Oče, stojita pred kalno reko in oče mu pravi: Preko nje moraš. Ali jo boš prebrodil, preplaval, morda pa se te bo kdo usmilil in te prepeljal s čolnom ali splavom. Ni pomembno, s čim in kako; le preko reke moraš in nadaljevati pot tako dolgo, dokler se ne zjasni in

te ne obsije sonce. Šele takrat boš vedel, da si prispel na cilj. Takrat boš zaslišal glas: Pot je končana, sin moj. Dvigni pogled in pridi k meni v nebesne višave. Kajti jaz sem tisti, ki te bo ogrel in nasitil z ljubeznijo. Pridi!

In tam, v nebeških višavah, vitki in hitri psi ovčarji zganjajo na kup čredo ovac. Ženejo jih domov, v tople staje. Nemirno, nekako živčno dirjajo sem in tja. En prav velik ovčar, nekako cinemaskopsko razširjen, pa ubere svojo pot in žene pred sabo nekaj ovc, nekaj pa jih teče za njim. Angeli mu s petjem milo sporočajo, da ni na pravi poti, a on se zanje ne zmeni. Odžene ovce dol in v meglo in kmalu jih ni več videti.

Kosterca gleda v sonce, gleda, gleda, a ne oslepi. Seveda, si reče, saj nisem več živ; se pravi, da moja duša ni več v bedni hiši mojega nekdanjega telesa. Zdaj sem le duh in duhu je dovoljeno gledati v sredico sončeve peči. V njej buhtijo plameni, večji od Zemlje.

Ko tako gleda v sonce, se velikanski ognjeni zublji razpro in skoznje vidi vas na Krasu in tam je noč, črna in temna noč, videti je le silhuete hiš. Tedaj pa nad vasjo zazari velik križ, visok najmanj trideset metrov. Lebdi nad vasjo in na njem žari vse polno lučk. Lučka pri lučki. Prijatelj, ki je doma iz te vasi, ga sprašuje, kaj to pomeni. Kaj pomeni ta ogromen križ, poln lučk. In on, Kosterca, ki je že mrtev, razume to znamenje. Vpraša sinove luči, ki stojijo ob njem, če sme prijatelju razložiti pomen tega križa. Zapojejo z glasovi zvonov: Da, lahko. In on reče prijatelju: Aleksander, ta križ napoveduje vojno. Hudo, strašno trpljenje ljudi. Izbrisana bodo cela mesta, pokrajine, celi narodi. Lučke na križu so duše umrlih. Nešteto jih je in križ je njihova vesoljska, se pravi dušna ladja; prepeljala jih bo preko brezna, ki ločuje materialni svet od onega drugega. Zato so se te lučke, te uboge dušice, tako tesno

prižele h križu. Kajti le tako bodo prenesene čez globine Niča in rešene v druge svetove.

Med dušami, ki jim ni bilo dovoljeno približati se križu nad vasjo, vidi svojega prijatelja Sergija. Kleči, globoko je sklonjen nad zemljo, moli in njegova duša zre v globine Biti. Ne prosi za rešitev, kajti Sergij je eden tistih, ki morajo ostati na Zemlji, dokler ne minejo vojni viharji. Po svojem bistvu je mistik in njegova duša je spremenjena v lestev, po kateri hitijo duše v nebo in se tam lepijo na Križ. Je Božji most med tu in tam, med najglobljo temo in najmočnejšo svetlobo.

Kosterca pa v resnici še ni umrl. Smrt se mu je le prisajjala. Tisto noč, ko je bil gozdček ob reki Dragonji, tam pri Škrlinah, stičišču reke Dragonje in rečice Rokave, poln kresničk. Toliko jih še nikoli v življenju ni videl. Na tisoče in tisoče kresničk! Morda je bil ta čuden pojav vzrok za njegove sanje o nebeškem kraljestvu.

24
25

Leži v postelji svoje poletne hišice (ne v karminasti hiši na Ulici belih ptic!) in je tik pred prebujenjem. In spet sliši, kot že nekaj juter zaporedoma, sliši na meji med budnim in sanjskim stanjem, sliši, da nekdo, ki je neviden in neotipljiv, leži ob njem in globoko ter mirno diha. Globoko in mirno, mirno in globoko, spokojno. Ta, ki neviden in neotipljiv leži ob njem, včasih ponoči vstane in hodi po sobi. Toda ne v tej, v kateri spi on, Kosterca, ampak ga sliši, da hodi v sobi nad njegovo. Torej zgoraj, nad stropom. Toda problem je v tem, da nad to sobo, v kateri spi, ni nobene druge; strop njegove sobe je hkrati streha te hišice. Nobene sobe ni nad njegovo, edino. No, spodaj, pod njim, je še en prostor, toda ni soba, je *kantína*; tam ima spravljen sod z vinom, koso in kosirje, prešo, badenj in vse drugo. Toda ta, ki včasih spi ob njem in je neviden in neotipljiv, pač

hodi po svoji, zgornji sobi. Tam premika stol, podrsava po podu, odpira vratca peči, nalaga drva, trese rešetko v peči, pometa tla, odpira ali pa zapira okno in vrata.

Neko noč, ko začuti, da vstaja, ga glasno vpraša: Kje je tvoj grob, ljubi moj? In zakaj mi ne daš miru? Ali se ne spominjaš, kaj je Jezus zapustil svojim apostolom na zadnji večerji?

Oni je najprej molčal, nato pa mu je odgovoril bolj z mislimi kot z glasom: Moje kosti počivajo na kamniškem britofu, takoj za zidom, desno. Vem, kaj je bil rekel Jezus svojim učencem. Toda ali res ne veš? Ne veš? Jaz ne motim tvojega miru, jaz ga varujem. Sem angel varuh tvojega zemeljskega miru. Zato spim ob tebi in diham globoko in mirno, da bi tako dihal tudi ti, kajti tvoje dihanje je dostikrat plitko, sunkovito, živčno in včasih globoko izdihneš, in če ne bi ležal ob tebi, ne bi več vdihnil; umrl bi. Nisem tvoj angel varuh, poslan pa sem bil k tebi, da te varujem pred težo črnih kamnov.

Eden od teh kamnov je Kosterco zadel v srce pred nekaj dnevi; bilo je v sredo okoli dvanajste ure. V. P. mu je sporočil, naj odpre *Delo* na tisti strani, kjer so osmrtnice. Oh, si je rekel, spet je odneslo kakega prijatelja ali znanca. Pa odpre zadnje strani in vidi ogromno osmrtnico s svojim imenom in priimkom: umrl je Kosobrin Kosterca - Košte. Pod debelimi črkami pa je pisalo tole:

Za časa svojega življenja je bil K. K. K. ves čas motena osebnost. Zato so njegova glasbena, kiparska, slikarska, literarna in vsa druga umetniška dela prišteta k škart izdelkom. Takšno je pač bilo njegovo življenje: nepomembno, še več, nepotrebno. Žal nam je, da je štiriinšestdeset let našega dragega Košte šlo v maloro. Ampak ni pomoči. Še vedno velja svetopisemski zakon: Mnogo je bilo poklicanih, malo izbranih. Iskreno žalujemo za človekom, ki ga

je od začetka do konca spremljala smola. Smolnikar. Smolec. Smolar. Smolčnik. Smolé. Borova, smrečja in češnjeva smola. Pa še ona iz tisočletij nazaj: smola, spremenjena v jantar. In misli, ujete v tem fosilnem smolcu: slike, ki prikazujejo lovce z loki in kamnitimi sekirami. Med temi, ki se previdno plazijo skozi visoko travo, je tudi on, Kosterca. Tetiva na njegovem tisinem loku je bila malo prej nasmoljena z borovo smolo; in vidite, vse njegove puščice so zgrešile cilj. In vidi tudi tovarno iz svoje rojstne vasi, več tisoč let pozneje; v njej so takrat, ko je bil še otrok, iz smrekove smole izdelovali kolofonijo, predelano smolo, ki so jo kmetje uporabljali za áranje prašičev. Tako so se znebili vseh prašičjih kocin in je bila potem njihova koža svilen o gladka in mehka.

Vsako drugo jutro, ko je šel tam mimo v šolo, je gledal, kako iz zidu skozi debelo cev priteka v sobo staljena in predelana smola smrek. Izlivala se je kot gosta, oljnata snov. Ko se je opoldne vračal iz šole, je vselej stopil k oknu, da bi se prepričal, če se je izlita smola že strdila. Skozi motno okno se je lesketala kot zaledenela ploskev na bližnjem ribniku. Naslednje dopoldne so jo delavci s težkimi železnimi kiji razbili na kose, in to je bila potem tista smola, ki so jo kmetje lahko kupili v trgovini in z njo potem árali zaklane prašiče.

Smola je bila njegov zvesti spremljevalec. Že v prvem zakonu tega življenja sta se proti njemu zarotili njegova žena Breza in njena prijateljica Julija. Ko je spal, so mu s pomočjo kirurga, Julijinega prijatelja, poskušali odrezati penis. Za tak kirurški poseg sta imeli ženski v rokah podpisani dokument: ... *dovoljujem eksmuškaturu*. Podpis: Kosobrin Kosterca - Košte. Operacija ni bila opravljena, ker se je Kosterca zbudil tisti trenutek, ko mu je njegova žena hotela nadeti anestezijsko masko. Tako je ta nesrečnež